

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 367. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252799427920/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Efterskrift: Hvordan skal vi læse Holberg?

I

Det kan ses af denne Udgaves Fortale, at her grupperes Holbergs Skrifter kronologisk efter Genrerens Gennembrud i Forfatterskabet. Efter det juridiske Ungdomsarbejde (Bind I) følger de geniale Digterværker (II-VII); dernæst bl. a. Prøver paa den modne Historikers Skrifter (VIII) og efter Digterfilosoffens senere Indsats (IX) udfolder Vismanden sin Livsfilosofi i essayistisk Prosa (X-XI). Til Slut samles Holbergs selvbiografiske Kommentarer til hele Forfatterskabet (XII).

For den nye Læser og da ganske særlig den unge Dansker eller Nordmand, som har det Held at løbe ind i Holberg, er det nok at foretrække, at Begyndelsen sker med Komedieme (Bind III-VII). Der er i hver af Holbergs Komedier en Historie; mange af dem er skrevet over en Novelle el. lign., som det kan ses af Udgavens Indledninger til dem. Derfor taler de til Fantasien. Figurer rejser sig, støder sammen i dramatiske Situationer, en Handling udspiller sig for Læserens Øje. Efter eller samtidig med Komedieme bør man læse Holbergs Historie om sig selv, hans Livsroman, som fylder det meste af Udgavens sidste Bind. Og herfra gaar to Veje, til Fantasiens og til Virkelighedens Holberg. Den første kommer i Niels Klims underjordiske Rejse (Bind IX) med en Utopi, en Skildring af det ideale Samfund; den anden øser Erfaringer baade af Historien og de aktuelle Forhold. Vigtige Blade af denne Historiker og Økonom er her for første Gang

EFTERSKRIFT

samlet i ét Bind (VIII), som man kunde kalde: Holberg og Samfundet. Filosofien bag dette Samfundssyn finder Læseren, naar han derefter tager fat paa Udgavens Optakt, Natur- og Folkeretten (Bind I). Fra alle Sider falder der nu Lys paa Peder Paars og de lange Skæmtedigte (Bind II), hvis Komik og Ideer ikke aabner sig uden videre for den uforberedte. Helt aktuel er den muntre Digterfilosofs Protest mod Kønsdiskrimination, Zille Hansdotters Forsvarsskrift for Qvinde-Kiønnen. Springet er nu ikke langt til Fablerne (Bind IX) og Epigrammerne, som danner Optakt til Moralske Tanker (Bind X) og Epistler (Bind XI), hvori den aldrende Forfatter i Spøg og Alvor mønter sine Livserfaringer ud i korte Artikler.

Den gode og grundige Læser vil hurtigt opdage, at Vejen til Holberg er lettet for ham. Billedstoffet anskueliggør Holbergs Verden, og de ret udførlige Billedtekster fører ind i Værkerne. Foran hvert Skrift er anbragt en Indledning, der gerne skulle give Stof til Eftertanke under Læsningen af Skriftet. Som Optakt til hver Komedie er fortalt en Historie eller udviklet et Tema, som har nær Tilknnytning til Komедien. De nødvendige Noter er anbragt umiddelbart efter hvert Skrift: Der er altsaa sørget for, at Læseren faar Forklaringen paa Stedet; mange historiske eller sproglige Oplysninger er derfor givet adskillige Gange inden for Udgaven. For den nye Læser: kig altid Noterne igennem, der er flere Fælder i Holbergs Sprog end man gerne forestiller sig – se Eksempler Bind I, S. 424! –

II

Saa er Løbet da kort, og Udgiveren kan overveje sit eget Forhold til de tolv Bind. Det har været en stor Tilfredsstillelse at bestemme denne Folkeudgaves Indhold og Titel. Med særlig Glæde tænker jeg paa tre af Bindene: det første der ligesom bragte Holbergs Natur- og Folkeret tilbage til Litteraturen; det ottende der forenede vigtige kendte og mindre kendte Tekster af Holberg, samt det

EFTERSKRIFT

tolvte, til hvilket Christopher Maaløe har leveret en humorfyldt ny dansk Oversættelse. Da Indledninger og Noter fortrinsvis har Adresse til begyndende Læsere, er det en særlig Forlystelse at indlægge nyvundne Resultater, saa at Kenderen maa sige: *Det vidste jeg min Tro ikke!* (F. Eks. II, S. 11, om »Tredie Edition«, og S. 273, om V og F; samt adskilligt i Indledningen XII, S. 9 ff.).

Jeg har stor Lyst til at takke Volmer Rosenkilde for inspirerende Samarbejde med Billedvalg og Billedtekster. Jeg takker ogsaa mine Medarbejdere ved Noteapparatet, nævnt hver paa sit Sted. Deres Indsats har haft stor Betydning for Udgavens Fremadskriden; det redaktionelle Ansvar for Noterne er fuldtud mit. For kyndig Bistand ved Behandlingen af græske og latinske Tekster takker jeg Professor, dr. Gerhard Bendz, Docent, dr. Thorkild Breitenstein og Overinspektør H. D. Schepelern. Tak til Museumsinspektør Klaus Neiiendam, der, redebon som altid, har staaet mig bi i Spørgsmaal inden for Teaterhistorien. Tak til Holbergianernes Nestor, Kontorchef E. Spang-Hanssen, som med vaagent og venligt Øje har fulgt den trykte Udgave, Bind for Bind, og givet Meddelelse om Trykfejl o. lign. Endelig en særlig Tak til Chr. Augustinus Fabrikkers Fond (Augustinus' Fond), som ved en Bevilling har muliggjort Arbejdet med den nye Oversættelse af Holbergs Selvbiografi.

København, i August 1971.

F. J. Billeskov Jansen.